

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP CRIF**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

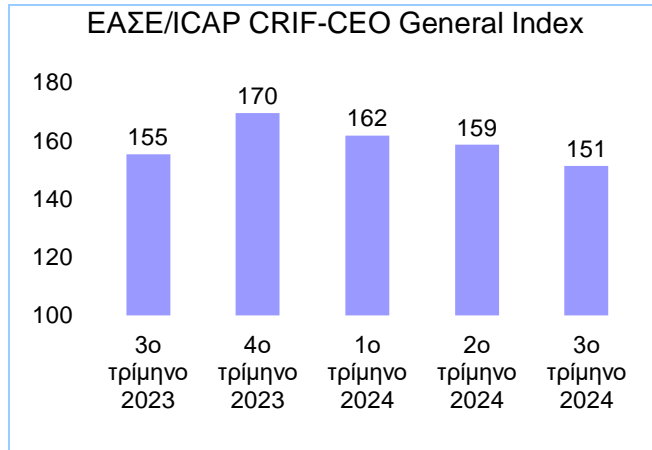
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 2^ο τρίμηνο του 2024 το ΑΕΠ των 20 χωρών της ευρωζώνης και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε αυξήθηκε κατά 0,2% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2023 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ διαμορφώθηκε σε 0,6% στην ευρωζώνη και σε 0,8% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το δεύτερο τρίμηνο του 2024 (έναντι του 2^{ου} τριμήνου 2023) διαμορφώθηκε σε +3,1%. Η υψηλότερη αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στην Μάλτα (+4,2%) και ακολούθησαν η Πολωνία (4,0%), Κύπρος (3,7%), Κροατία (3,0%), Ισπανία (2,9%), Δανία (2,5%), Ελλάδα (2,3%), Βουλγαρία και Σλοβακία (2,1%), Πορτογαλία (1,5%), Λιθουανία και Ουγγαρία (1,3%), Βέλγιο (1,1%), Γαλλία (1,0%), Ιταλία (0,9%), Ολλανδία, Ρουμανία και Σλοβενία (0,8%), Τσεχία (0,6%), Σουηδία (0,5%), Λουξεμβούργο (0,3%), Γερμανία (0,0%), ενώ αρνητική ήταν η μεταβολή στην Λετονία (-0,1%), Αυστρία (-0,6%), Φινλανδία (-1,2%), Εσθονία (-1,3%), και Ιρλανδία (-4,1%). Για την Ελλάδα η ετήσια ανάπτυξη για το 2024 προβλέπεται σε +2,5%³.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁴ για την ευρωζώνη αυξήθηκε οριακά από 96,0 τον Ιούνιο του 2024 σε 96,2 τον Σεπτέμβριο του 2024.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Σεπτέμβριο του 2024.

Το τρίτο τρίμηνο του 2024 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index) σημείωσε νέα κάμψη και διαμορφώθηκε στις 151 μονάδες έναντι 159 το προηγούμενο τρίμηνο. Η νέα μείωση του δείκτη δείχνει ότι οι CEOs εξακολουθούν να προβληματίζονται για τις συνεχιζόμενες διεθνείς εντάσεις οι οποίες δεν φαίνεται να αποκλιμακώνονται τουλάχιστον

βραχυπρόθεσμα αυξάνοντας την αβεβαιότητα για τις μελλοντικές εξελίξεις και την επίδραση τους στην οικονομία και τις επιχειρήσεις.

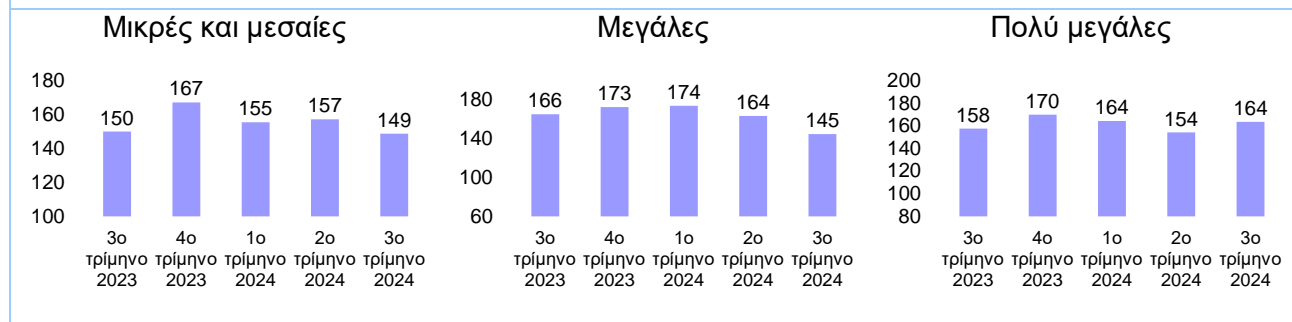
² Eurostat, euro indicators, 6 September 2024.

³ OECD, ECONOMIC OUTLOOK, May 2024.

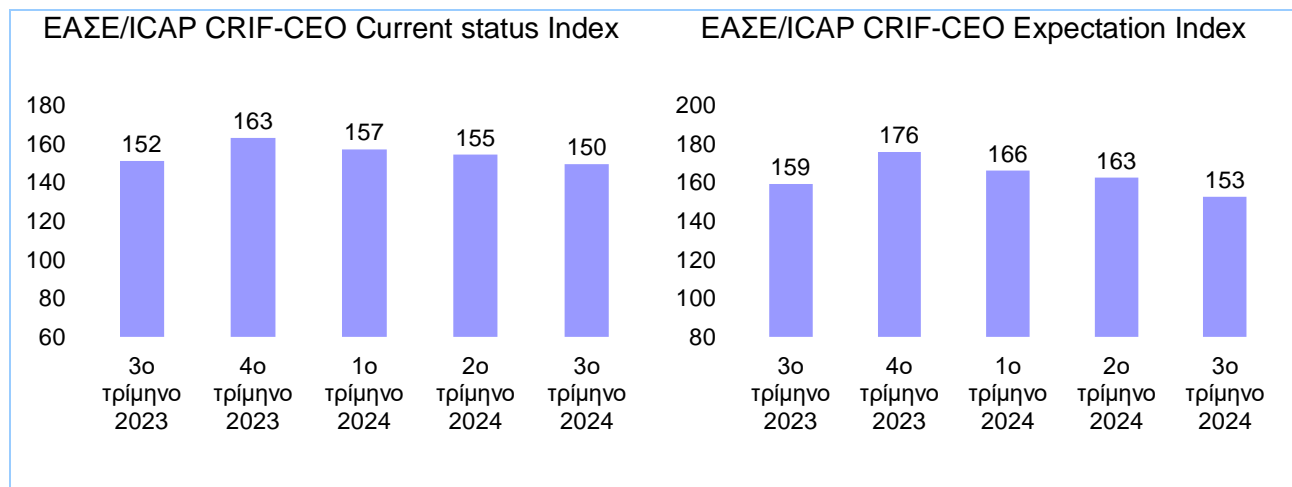
⁴ European Commission, Business and consumer survey results, 27 September 2024.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει μείωση του δείκτη για τις μικρές, μεσαίες και μεγάλες ενώ αντίθετα άνοδο για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

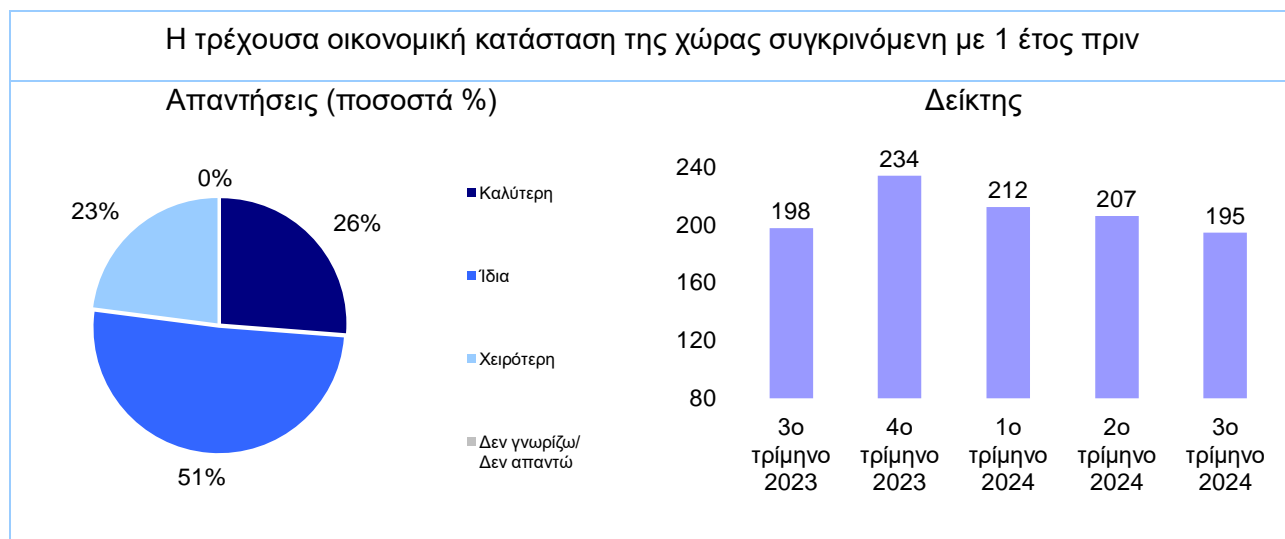

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) παρουσίασε νέα μείωση στις 150 μονάδες έναντι 155 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) μείωση στις 153 μονάδες έναντι 163 το προηγούμενο τρίμηνο.

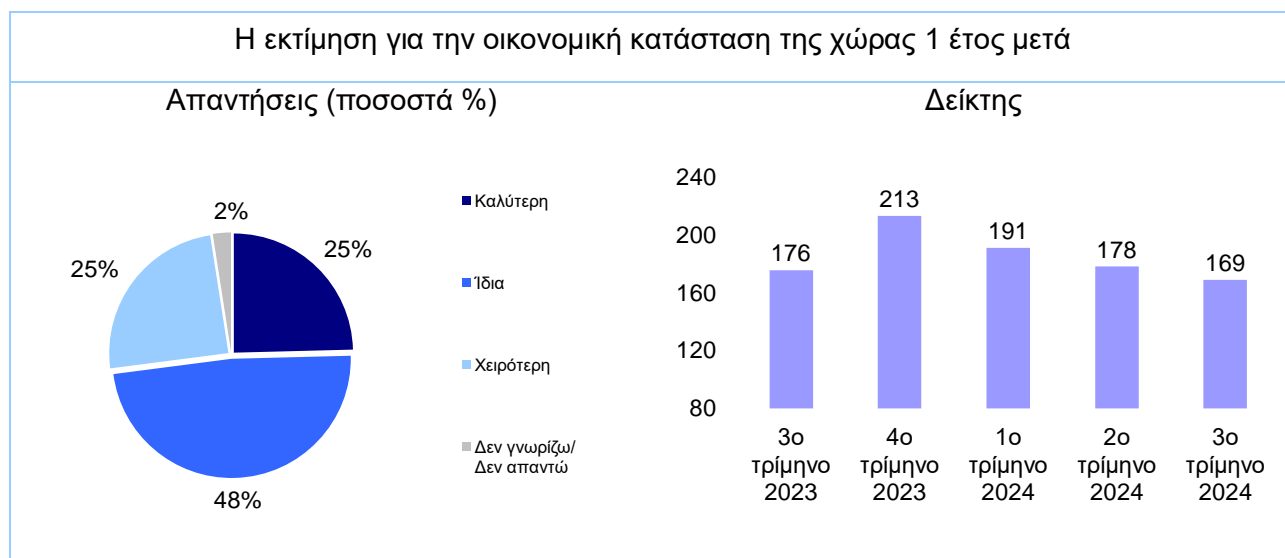

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Σεπτεμβρίου 2024

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε μείωση στις 195 μονάδες έναντι 207 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν, μειώθηκε σε 26% έναντι 35% το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας διαμορφώθηκε σε 33% για τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις.

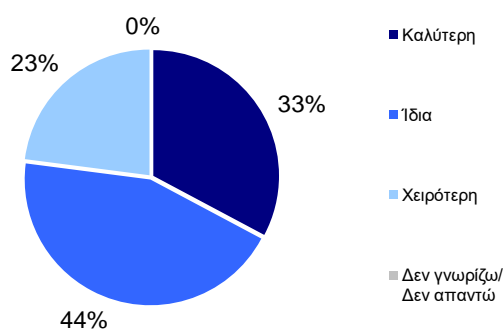
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε μείωση στις 169 μονάδες έναντι 178 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα επιδεινωθεί στο επόμενο έτος αυξήθηκε σε 25% έναντι 16% το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 33% για τις βιομηχανικές επιχειρήσεις.

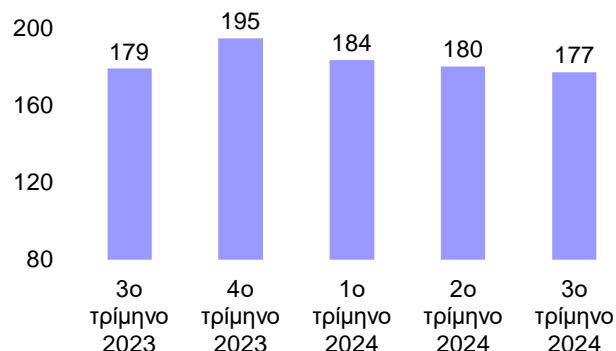
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε πτώση στις 177 μονάδες έναντι 180 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν μειώθηκε σε 33%, ποσοστό που είναι αυξημένο σε 48% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

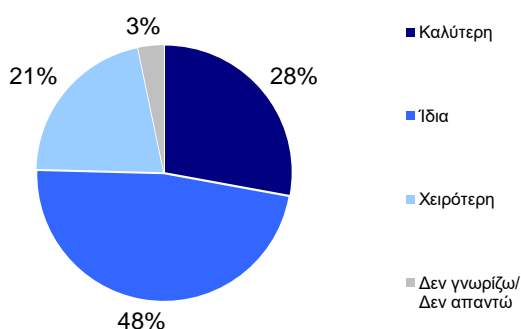
Δείκτης

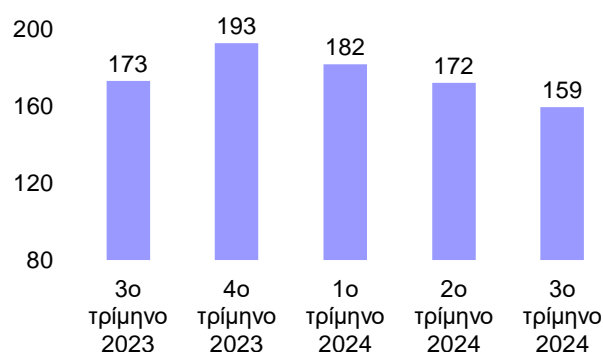
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε νέα πτώση στις 159 μονάδες έναντι 172 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή μειώθηκε σε 28% (έναντι 34% το προηγούμενο τρίμηνο), ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώθηκε σε 41% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και 36% για τους CEOs των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

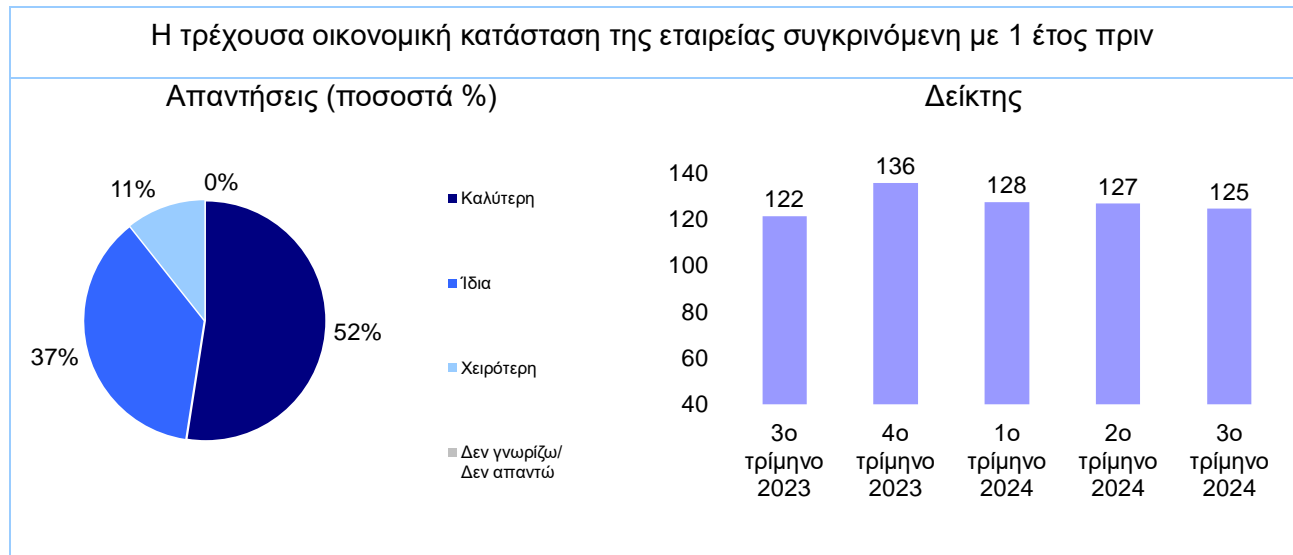
Απαντήσεις (ποσοστά %)

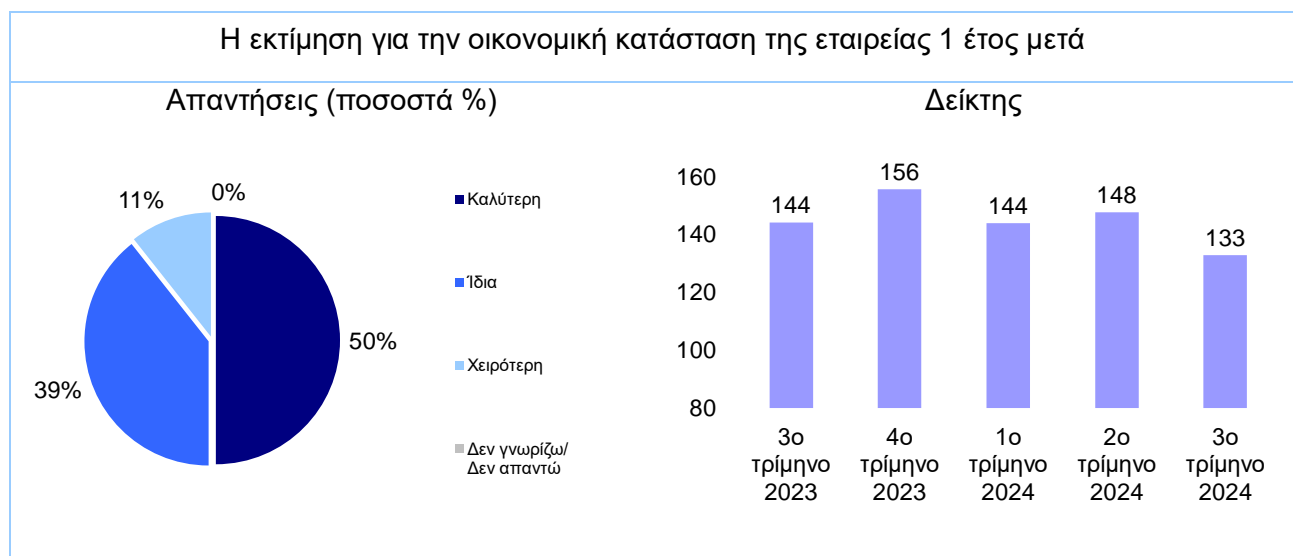
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών μειώθηκε ελάχιστα στις 125 μονάδες έναντι 127 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει βελτιωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν παρέμεινε σταθερό έναντι του προηγούμενου τριμήνου, ενώ αυξάνεται σε 65% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

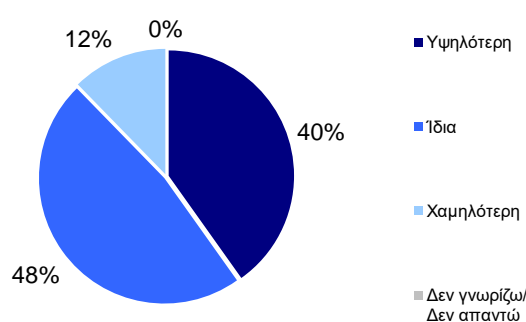
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος αντίθετα σημείωσε πτώση στις 133 μονάδες έναντι 148 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 50% (έναντι 58% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό που αυξάνεται σε 61% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

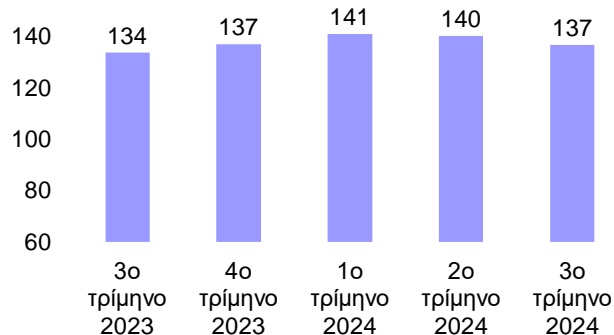
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε μικρή πτώση στις 137 μονάδες έναντι 140 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος ανήλθε σε 40%, ενώ για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 57% και για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε 67%.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

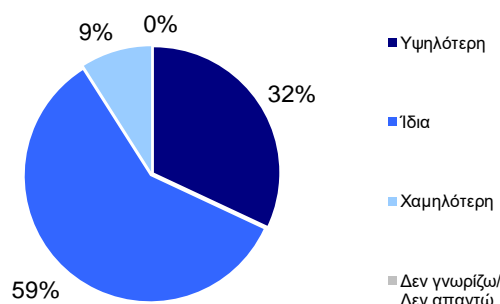
Δείκτης

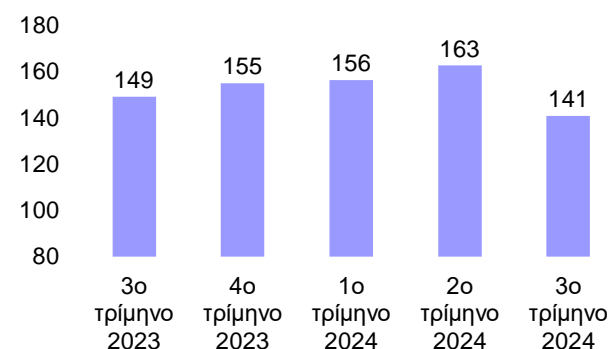
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών επιδεινώθηκε στις 141 μονάδες έναντι 163 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 32%, έναντι 45% το προηγούμενο τρίμηνο. Για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 43% και για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε 59%.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

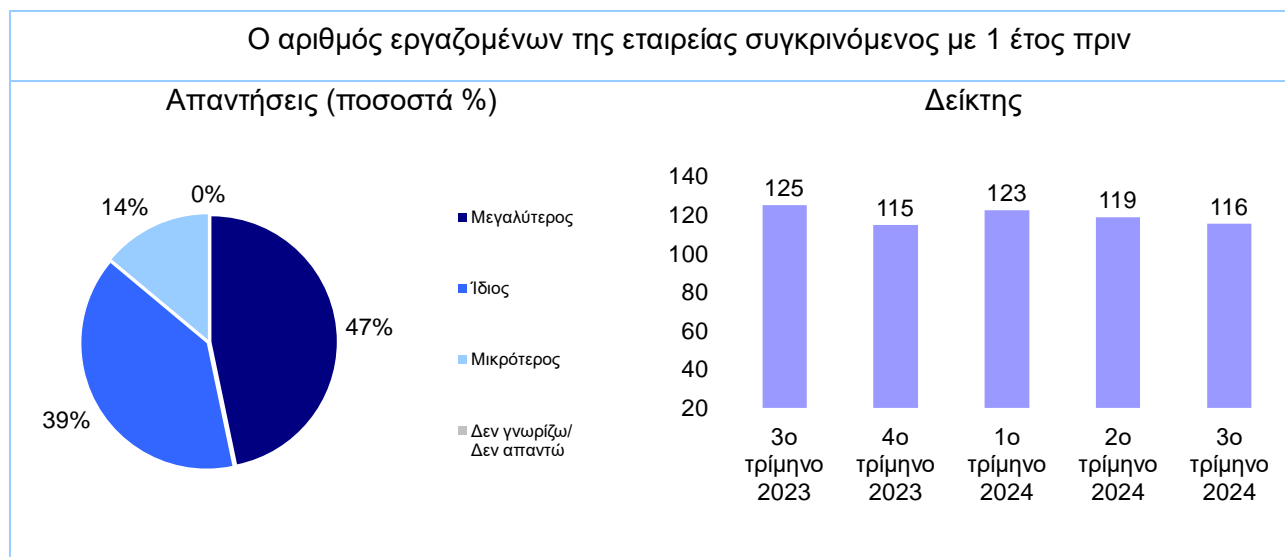
Απαντήσεις (ποσοστά %)

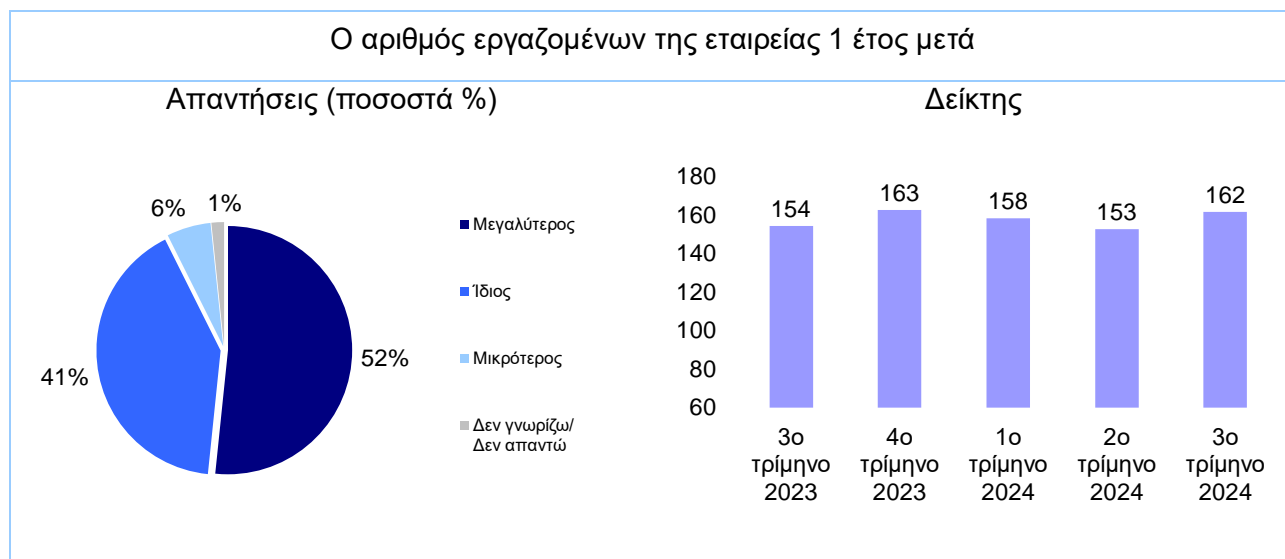
Δείκτης

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε μείωση στις 116 μονάδες έναντι 119 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 47% (έναντι 49% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 78% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

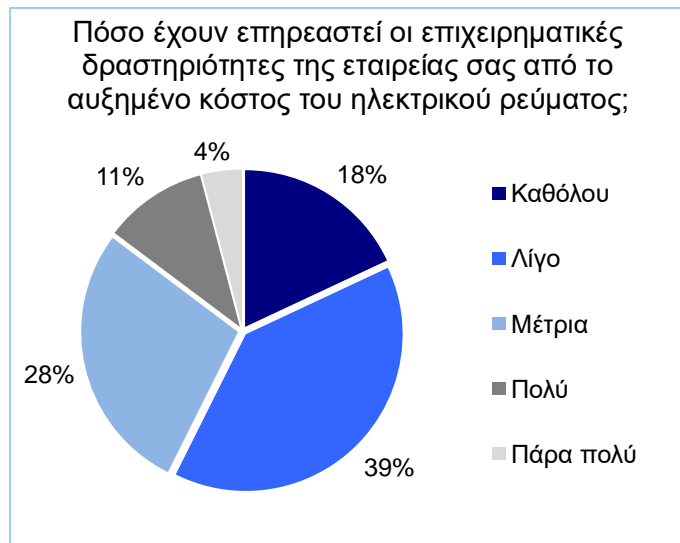

Ο δείκτης προσδοκίων απασχόλησης αντίθετα αυξήθηκε στις 162 μονάδες έναντι 153 το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 52% (έναντι 44% στο προηγούμενο τρίμηνο) ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 65% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

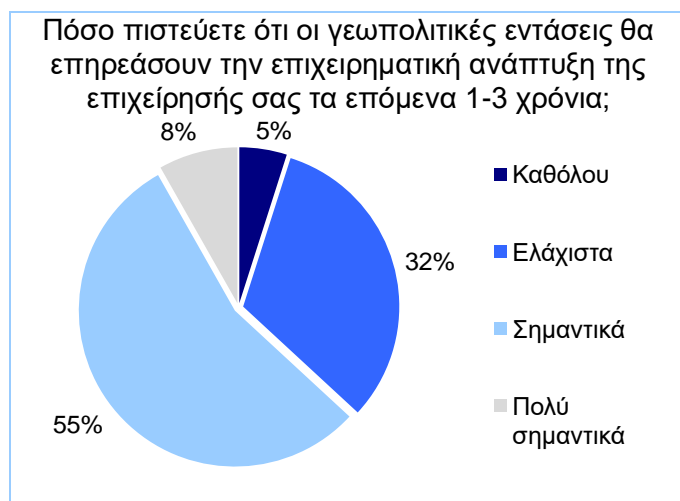

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο έχουν επηρεαστεί οι επιχειρηματικές δραστηριότητες των επιχειρήσεων από το αυξημένο κόστος του ηλεκτρικού ρεύματος. Δύο στους δέκα CEOs θεωρούν ότι οι επιχειρήσεις που διοικούν δεν έχουν επηρεαστεί καθόλου, τέσσερις στους δέκα επηρεάστηκαν λίγο, τρεις στους δέκα επηρεάστηκαν μέτρια, ενώ το 15% των CEOs δήλωσαν ότι οι επιχειρήσεις που διοικούν επηρεάστηκαν πολύ ως πάρα πολύ,

ποσοστό που διπλασιάζεται σε 29% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Από τους CEOs ζητήθηκε επιπλέον η άποψη τους για την επίδραση των γεωπολιτικών εντάσεων στην επιχειρηματική ανάπτυξη τα επόμενα 1-3 χρόνια. Το 63% των CEOs απάντησαν ότι η επίδραση στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι σημαντική ως πολύ σημαντική, ποσοστό που αυξάνεται σε 86% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων, ενώ αντίθετα το 37% των CEOs δηλώνουν ότι οι επιχειρήσεις θα

επηρεαστούν ελάχιστα ως καθόλου.